A KATEDRA-VERSENYEK
FŐ SZERVEZŐJE
Katedra Polgári Társulás

KATEDRA-VERSENY

A Katedra-versenyek elérhetősége: https://katedra.sk/versenyek/, katedrapolgaritarsulas@gmail.com

KATEDRA TÖRTÉNELEMVERSENY

ROVATVEZETŐ: ELEK JÓZSEF, Podzáhradná u. 8, 947 01 Hurbanovo, katedra.tortenelem@gmail.com

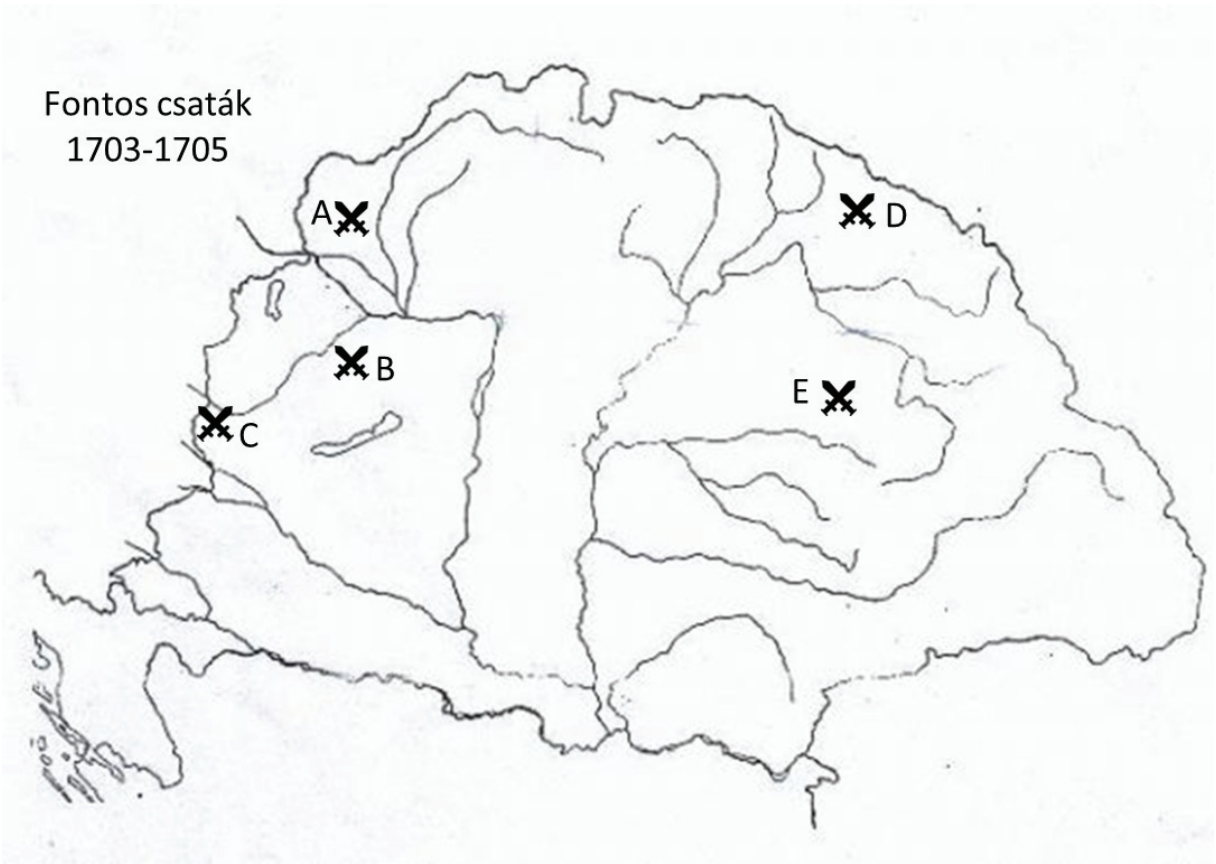
Beküldési határidő: 2027. január 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma: III.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve, címe, e-mail-címe, telefonszáma:	Regisztrációs kód:

3. FORDULÓ: ISTENNEL A HAZÁÉRT ÉS A SZABADSÁGÉRT

1) A szabadságharc első nagy csatái **(30 pont)**

A források és a térkép segítségével válaszold meg a kérdéseket és töltsd ki a táblázatot a válaszlapon! Ügyelj arra, hogy a táblázat egy-egy kitöltendő helyére egy forrás csak egyszer kerülhet!

1) „A csatának minden tekintetben legsúlyosabb következménye az volt, hogy Rákóczi újból kiszorult Erdély földjéről. A vereség után lassan vonult Erdélyből a magyar határ felé. Távozása előtt Károlyira bízta a magyar határszél védelmét s ha lehet, Erdély visszafoglalását. Károlyi nehezen vállalta ezt a megbízatást. Rákóczi sok tisztje Károlyi terhére rótták a vereséget, mert nem avatkozott az ütközetbe, holott ezt megtehette volna. A csata alatt és után tanusított tétlensége nehezen menthető… Felelősségre vonva, azzal mentette magát, hogy az ellenség a völgybe vezető utat két századdal elzárta, a szűk hegyi ösvényeket eltorlaszolta úgy, hogy Solymos vidékéről nem tudott volna idejében a helyszínére érkezni. Rákóczi ezt nem nagyon hitte el s Károlyi távolmaradását annak tulajdonította, hogy szokása szerint tisztjeire hallgatott s azok tanácsára maradt el azért, hogy hadteste épségben maradjon, abban az esetben is, ha Rákóczi seregét vereség érné."

a) Mikor zajlott le a csata? (év, hónap, nap)

b) Ki volt a csata győztes hadvezére?

c) A történészek ma mivel indokolják a vereség okát?

2) „Lovasságomnak ez a szerencsétlen mozdulata alkalmat adott két német svadronnak arra, hogy meginduljon, oldalba kapja lovasságomat azon a résen át, amelyet maga és a gyalogság között hagyott. Közeledtükre egy zászlóalj szökevény német […] Scharudi nevű altiszt vezényletével gyalogságom ellen fordult, sortüzet adott rá, oldalba kapta és megzavarta. Karabélyosaim élén elég közelről láttam a német lovasság szándékát. Előreindultam tehát és parancsot adtam, hogy kövessenek. De udvari marsallom a csata előtt tapintatlan buzgósággal titokban megeskette néhány udvari nemesemet, hogy őrizzék személyemet, és akadályozzák meg részvételemet a küzdelemben. Ezek körülfogtak, két oldalról megragadták lovam kantárát, és úgy vonszoltak magukkal, mint egy foglyot."

(Rákóczi Ferenc Emlékiratai)

a) Mikor zajlott le a csata? (év, hónap, nap)

b) Ki volt a csata győztes hadvezére?

c) Ki volt a szövegben szereplő udvari marsall?

3) „Fölgyüve aztán Rába mellékire
Szálla Szentgotthárdnak híres mezeire
Országunk prédáló rácokat ott veré
El bé Stiriába üldözé fegyvere." *(ismeretlen kuruc költő)*

a) Mikor zajlott le a csata? (év, hónap, nap)

b) Ki volt a csata győztes hadvezére?

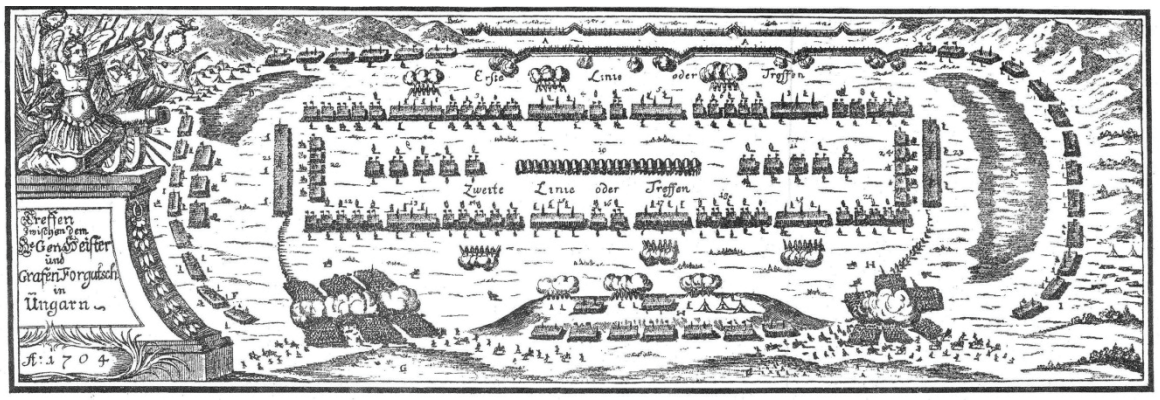
c) Melyik terület került a kurucok kezére a győzelemnek köszönhetően?

4) „A határon bolyongtak, s amikor […] megtudták, hogy [A]-ban él néhány magyar, […] és ott […] megtaláltak engem. Előadták nekem a nép végső nyomorát, a kétségbeesést, amely arra kényszeríti őket, hogy fegyvert fogjanak, ha állapotukat megszánom és bármiféle segítséget ígérek nekik. […] Könnyű volna fegyverfogásra bírni a lakosságot, hogy a nemesség kétségkívül csatlakozna a vármegyék állította csapatokhoz. […] Minthogy az ügyek ilyen háborgó állapotban voltak, s a nép hajlama […] kedvező volt, úgy döntöttünk, hogy ki kell használnunk a lelkek hevülését, és néhány zászlót és hadi jelvényt kell nekik megbízottaikkal elküldeni nyílt levelek kíséretében, aláírásommal és [B] gróf aláírásával ellátva, s ezekben segélyt kell ígérnünk nekik."

(Rákóczi Ferenc Emlékiratai)

a) Hol van „A", ahol Rákóczit megtalálták a nép küldöttei?
b) Nevezd meg azt a két személyt, aki felkereste Rákóczit!
c) Mi volt a Rákóczi által küldött zászlókra írva?
d) Ki a szövegben szereplő „B" gróf? (vezetéknév, keresztnév)
e) Rákóczi szigorú parancsa ellenére a kurucok csatát vívtak a fejedelem megérkezése előtt. Hol?
f) Mikor zajlott a csata? (év, hónap, nap)
g) Ki volt a csata győztese?
h) Mi lett a sorsa a Rákóczi által küldött zászlóknak?

5)

a) Mikor zajlott le a csata? (év, hónap, nap)
b) Ki volt a csata győztes hadvezére?
c) Minek tudható be a kurucok veresége?

2) Fogalomkereső **(8 pont)**

Milyen fogalmakat takarnak a következő meghatározások? A válaszlapon csupán a keresett fogalmakat írjátok be a táblázatba!

A) A Rákóczi-szabadságharc gyalogos katonái, akik a kuruc hadsereg magvát alkották. Leginkább a jobbágysorból származó, kezdetben rosszul felszerelt, mezítlábas vagy bocskoros felkelőket értettek alattuk.

B) Szuverén államok vagy közösségek olyan együttműködő csoportja, melynek tagjai megőrzik nemzetközi jogalanyiságukat, nem hoznak létre új, a tagállamok felett álló állami szervezetet, csak közös, illetve közössé tett ügyeik intézésére létesítenek közös szervezet(ek)et.

C) Olyan tábornoki rangú parancsnok a kuruc hadseregben, aki egy katonai egységet, egy brigádot (dandárt) vezet. Ilyen rangban volt például Béri Balogh Ádám.

D) Történelmi fogalom, amely a jobbágyok egyik kötelező, természetbeni szolgáltatását takarja. A 17. század végétől a jobbágyokra rótt egyik igen súlyos teher volt, amellyel a hadiadó egy részét váltották természetben. Megnevezése a német *Vorspann* szóból ered.

E) 1704-ben Rákóczi Ferenc leiratban tudatta a vármegyékkel és a városokkal, hogy az ezüstpénz hiánya miatt váltópénzül rézpénzt bocsát ki. Ezek legfőképpen a X és XX polturás címletek elnevezése, amelyek hátoldalán a „*PRO LIBERTATE*" (A szabadságért) felirat szerepelt.

F) II. Rákóczi Ferenc kuruc államának legfőbb pénzügyi és gazdaságirányítási szerve volt, amelyet az 1705. évi szécsényi országgyűlésen hoztak létre, elnöke báró Klobusiczky Ferenc volt.

G) A török kiűzése utáni birtokjogi helyzet rendezésére 1688-ban létrehozott osztrák császári tanácsadó szervezet volt, mely 1690–1709-ig viselte ezt a nevet. Átmeneti szünetekkel, átszervezett formában (1715-től pl. hazai főméltóságokból álló testületként működött tovább) a 18. század első évtizedeiben is fennállt.

H) A korabeli latin szaknyelvben jelentése: parancs, törvényerejű rendelet, elöljárói engedélyirat, nyílt-parancs, nyílt levél volt. Ilyen például az 1703. augusztus 29-én a szatmári várat ostromló táborban kiadott rendelet is.

3) Egy kis személyeskedés... **(12 pont)**

A kérdésekre válaszoljatok a válaszlapon lévő táblázatban!

A,

A) Ki látható a képen?
B) Melyik magyarországi hadszíntéren tüntette ki magát?
C) Sikerei ellenére miért hívták vissza 1705-ben?
D) Melyik magyar püspöki várost dúlták fel kegyetlenül a katonái?

B,

A) Ki látható a képen?
B) Milyen szerepet játszott a hegyaljai felkelés során?
C) Milyen eredménnyel zárult az 1705-ös csatája Balatonkilitinél?
D) Milyen pozíciót kapott a szécsényi országgyűlés idején?

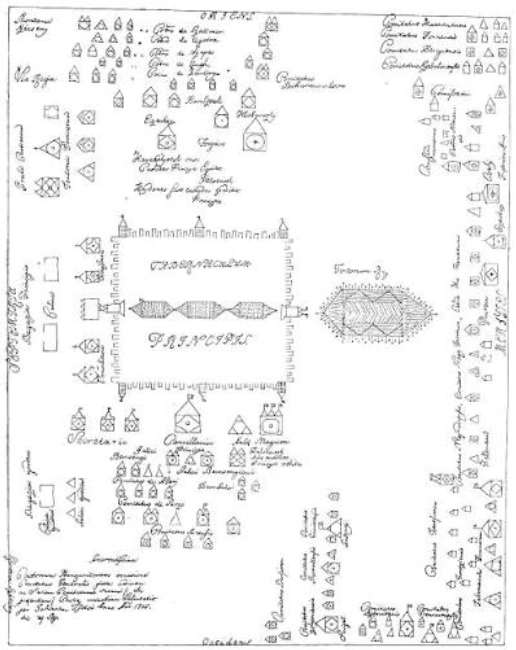
C,

A) Ki látható a képen?
B) Milyen szerepet játszott a hegyaljai felkelés során?
C) Milyen pozíciót viselt hadseregében?
D) Milyen fontos diplomáciai feladattal bízta meg őt Rákóczi Ferenc?

4) Gyűljünk össze! **(10 pont)**

„A megnyitás Veni sanctéval kezdődött, melyet az egri püspök celebrált. Az első ülésen megköszöntem a rendeknek, hogy szabad akaratukból hozzám csatlakoztak, és támogatták erőfeszítéseimet, amelyekkel három év óta igyekszem a nemzetet az idegen igától megszabadítani. […] Jelen vannak a császár követei, hogy számot adjanak a rendeknek azokról az ajánlatokról, amelyeket elénk kell terjeszteniök, amelyeket a gyűlésnek kell megfontolni, mert ezután én magam csak úgy jelenek meg a gyűlésen mint az ország főurainak egyike […] Miután ezt a nyilatkozatomat befejeztem, visszavonultam a sátramba."

(II. Rákóczi Ferenc Emlékiratai)

A) Melyik eseménnyel kapcsolatos a forrás és a kép?
B) Mennyi vármegye képviseltette magát az összejövetelen?
C) Az egri püspökön kívül mennyi társa volt még jelen?
D) Ki volt ezidőtájt a hivatalos magyar király?
E) Ki volt ekkor az ország nádora?
F) Milyen döntés született itt a Törökországban élő Thököly Imrével kapcsolatosan?
G) Melyik régió, terület vármegyei követei nem érkeztek meg a gyűlésre?
H) Milyen válaszút elé állította a gyűlés a Jézus Társaságát?
I) Hogyan döntöttek a kuruc hadsereg katonáinak helyzetéről, jövőjéről?
J) Milyen döntés született a kincstár birtokairól, annak a bevételeiről?